

KAPITULLI VI: AKTIVITETE TË TJERA TË BANKËS SË SHQIPËRISË

VI.1. ZHVILLIMET NË SISTEMIN E PAGESAVE.

Banka e Shqipërisë ka si detyrim ligjor nxitjen dhe mbështetjen e sistemit të pagesave. Për këtë, ajo është e angazhuar si në planin operacional, duke qenë i vetmi institucion pastrimi dhe rregullimi i të gjitha transaksioneve në lekë, ashtu edhe në drejtim të nxitjes së reformave në sistemin e pagesave.

VI.1.1. PROJEKTE PËR ZHVILLIMIN E SISTEMIT TË PAGESAVE.

Banka e Shqipërisë ka vazhduar përpjekjet në drejtim të ndërtimit të një sistemi pagesash eficient dhe të sigurtë, në përputhje me 10 Parimet Themelore për sistemet e rëndësishme të pagesave, të përcaktuara nga BIS/CPSS. Si rezultat, sistemi i pagesave ka njohur përmirësime si në aspektin operacional, ashtu edhe në atë rregullativ.

Gjatë vitit 2002, Banka e Shqipërisë ka kanalizuar punën e saj në drejtim të modernizimit të kuadrit operacional të sistemit të pagesave në tri projekte të rëndësishme.

○ **Projekti ATM**

Në vitin 2002 përfundoi zbatimi i një sistemi të ri kontabël ATM (Accounting and Treasury Management), me qëllim automatizimin e operacioneve në bankën qendrore. Realizimi i këtij sistemi të brendshëm në Bankën e Shqipërisë solli përfitime të rëndësishme për sistemin e pagesave ndërbankare. Së pari, sistemi ofron mundësi dhe mjete të shpejta dhe të sigurta për përpunimin dhe për ekzekutimin e pagesave ndërbankare, për monitorimin e likuiditetit në llogaritë e bankave të nivelit të dytë dhe për shkëmbimin e informacionit për pjesëmarrësit në sistem. Së dyti, sistemi ATM përbën një bazë infrastrukturore të domosdoshme për sistemet e ardhshme që do të zbatohen në Bankën e Shqipërisë e, në mënyrë të veçantë, për sistemin RTGS, që do të realizojë shlyerjen e pagesave në llogaritë e bankave të nivelit të dytë pranë Bankës së Shqipërisë.

○ **Projekti RTGS**

Projkti RTGS (Real Time Gross Settlement) synon zbatimin e një sistemi të Shlyerjes Bruto në Kohë Reale për pagesat ndërbankare me vlerë të madhe. Arritja më e rëndësishme e vitit 2002 në këtë drejtim vlerësohet përfundimi i dizenjimit të sistemit (përcaktimi i cilësive teknike dhe funksionale).

○ **Projekti ACH**

Banka e Shqipërisë ka në planet e saj zbatimin e një Sistemi të Automatizuar Kleringu (ACH- Automated Clearing House). Ky sistem synon automatizimin e shërbimit të kleringut, që Banka e Shqipërisë u ofron bankave të nivelit të dytë për përpunimin e pagesave të klientëve të tyre. Zbatimi i këtij sistemi do të sjellë përfitime të ndjeshme për sistemin kombëtar të pagesave në drejtim të

rritjes së saktësisë, të shpejtësisë dhe të uljes së kostos së përpunimit të tyre. Gjatë vitit 2002, Banka e Shqipërisë përcaktoi fazat në të cilat do të kalojë realizimi i këtij sistemi, kohën dhe mjetet e realizimit të tij. Faza e parë konsiston në përfundimin e një analize të plotë të situatës aktuale, në identifikimin e problemeve dhe të tendencave të perspektivës. Gjatë vitit 2002, u arrit përzgjedhja e një firme konsulence që do të asistojë Bankën e Shqipërisë në realizimin e kësaj faze të projektit. Kjo konsulencë do të mbështetet financiarisht nga Banka Botërore. Faza e dytë e projektit, konsiston në zbatimin e sistemit ACH, i cili do të vihet në punë pas përfundimit të projektit RTGS.

VI.1.2. SHËRBIMI I KLERINGUT.

Banka e Shqipërisë ofron që prej vitit 1997, shërbimin e **kleringut** të instrumenteve të pagesave ndërbankare në lekë. Këto pagesa janë kryesisht, me vlerë të vogël dhe të iniciuara nga klientët.

Në vitin 2002, vlera totale e instrumenteve të kleruara në shërbimin e kleringut, ishte rreth 72.7 miliardë lekë, që shënon një rritje me 17.6 për qind në krahasim me vitin 2001. Kjo tendencë, vazhdimisht në rritje, e përdorimit të instrumenteve *jocash* dëshmon për një afrim përherë e më të madh të klientëve në banka.

Tabelë 54: Vlera e instrumenteve të pagesave të kleruara në shërbimin e kleringut në Bankën e Shqipërisë, në miliardë lekë.

	1998	1999	2000	2001	2002
Urdhërpagesa	22.5	25.6	28.0	32.9	40.9
Çeqe	15.5	24.4	26.3	28.9	31.8

Instrumenti më i përdorur nga klientela dhe me një rritje më të madhe është urdhërpagesa. Gjatë vitit 2002, vlera e urdhërpagesave ndërbankare është rritur 24 për qind në krahasim me vitin 2001.

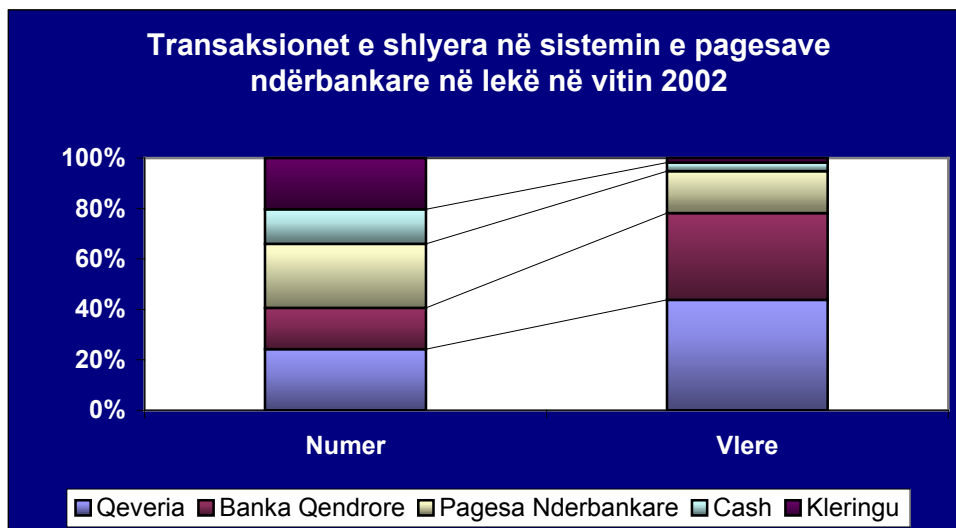
VI.1.3. PAGESAT NDËRBANKARE.

Banka e Shqipërisë ka vazhduar të ofrojë shërbimin e shlyerjes së pagesave ndërbankare për bankat e nivelit të dytë. Këto pagesa janë me vlerë relativisht të madhe dhe burojnë, kryesisht, nga transaksionet e tregut ndërbankar.

Gjatë vitit 2002, shënohet një rritje e ndjeshme e aktivitetit ndërbankar si në vlerë edhe në volum. Vlera totale e transaksioneve në llogaritë në lekë të bankave të nivelit të dytë pranë Bankës së Shqipërisë, arrin në 2339 miliardë lekë, që përbën një rritje prej 23 për qind krahasuar me atë të vitit 2001. Pagesat e tregut ndërbankar përbëjnë numrin më të madh të këtyre transaksioneve, duke zënë 26 për qind të numrit total të tyre.

Tabelë 55: Transaksionet e shlyera në sistemin e pagesave ndërbankare në lekë, për vitin 2002.

	Numri	Vlera (në miliardë lekë)
Pagesa ndërbankare	3,624	389.8
Kliringu	2,906	42.3
Cashi	1,949	78.2
Qeveria	3,465	1,022.8
Banka qendrore	2,346	804.0

VI.2. EMISIONI I MONEDHËS.

Gjatë vitit 2002, monedha në qarkullim pati një rritje të paparashikuar si pasojë e ngjarjeve të muajve mars-prill 2002. Deri në fund të vitit, me masat e marra, pati një stabilizim gradual të saj në nivelin e parashikuar.

Gjendja e treguesve të monedhës më 31.12.2002 rezulton si më poshtë:

Emisioni 142.500.000.000,00 lekë.

Monedha në qarkullim 133.115.483.581,00 lekë.

Emisioni i monedhës, për vitin 2002, u shtua për 14,5 miliardë lekë, duke mbajtur parasysh plotësimin e nevojave të ekonomisë për para me një strukturë optimale.

Rritja më e madhe i përket muajve mars-prill 2002, përkatësisht me 11,3 miliardë lekë e 5 miliardë lekë. Rritja e muajit dhjetor prej rreth 4,4 miliardë lekësh, si rrjedhim i pagesave të buxhetit, është një dukuri e zakonshme e kësaj periudhe.

Tabelë 56: Ndryshimet mujore të monedhës në qarkullim për vitin 2002, në miliardë lekë.

Nr.	M u a j t	Mujore	Progresive prej fillimit të vitit
1	Janar	-2.5	-2.5
2	Shkurt	-0.8	-3.3
3	Mars	+11.3	+8.0
4	Prill	+5.0	+13.0
5	Maj	+0.6	+13.6
6	Qershor	+0.6	+14.2
7	Korrik	+0.1	+14.3
8	Gusht	-0.9	+13.4
9	Shtator	-1.5	+11.9
10	Tetor	-3.3	+8.6
11	Nëntor	-1.2	+7.4
12	Dhjetor	+4.4	+11.8

Tabelë 57: Struktura e monedhës në qarkullim, në përqindje.

Prerjet	1999	2000	2001	2002
5000	0.25	0.98	2.23	3.48
1000	21.00	23.30	30.23	35.54
500	33.37	33.23	39.60	38.58
200	14.44	13.02	13.76	11.11
100	9.29	9.43	14.18	11.29
10	4.00	3.68	0.0	0.0
5	3.32	3.06	0.0	0.0
3	3.38	3.13	0.0	0.0
1	10.95	10.16	0.0	0.0
Totali kartëmonedha	100.00	100.00	100.00	100.00
100	0.00	1.98	4.80	3.30
50	7.23	4.04	14.96	13.95
20	10.11	5.92	26.09	27.35
10	10.82	6.57	28.83	29.87
5	7.68	4.51	18.94	18.64
2	0.26	0.12	0.0	0.0
1	10.27	5.00	6.38	6.89
0.5	8.71	4.21	0.0	0.0
0.2	18.84	9.11	0.0	0.0
0.1	22.01	10.65	0.0	0.0
0.05	4.08	1.97	0.0	0.0
Totali monedha metalike	100.00	100.00	100.00	100.00

Gjatë gjithë vitit 2002, në përgjithësi, struktura e monedhës në qarkullim u mbajt rreth nivelit të parashikuar, me përjashtim të prerjes 5000 lekë. Tejkalimi i kësaj prerjeje në qarkullim, për rreth 4 për qind mbi parashikimin e muajit shkurt 2002, është rrjedhim i përbalimit të tërheqjeve masive të depozitave në muajt mars-prill 2002, prerje e cila iu nënshtrua “thesarizimit” nga popullsia.

Përsa i takon falsifikimit të kartëmonedhave, ai ka qenë i pranishëm edhe gjatë vitit 2002, por në përmasa më të vogla. Krahasuar me fundvitin 2001, falsifikimi është ulur ndjeshëm, sidomos në prerjet 500 dhe 1000 lekë.

Tabelë 58: Të dhëna mbi falsifikimin e kartëmonedhave.

Prerjet në lekë	Në copë				Progresive nga viti 1992	Në %	
	2000	2001	2002	2002 / 2001		(1992-2002) / (1992-2001)	
1000	747	438	413	11647	94.3	103.6	
500	1487	954	484	6188	50.7	108.5	
200 lekë	834	259	287	1490	110.8	123.8	
100 lekë	6	1	1	8	100.0	114.3	
Gjithsej	3074	1652	1185	19333	71.7	106.5	

Kartëmonedhat e falsifikuara janë riprodhim në makina fotokopjuese me ngjyra ose në makina shtypi *offset*. Në përgjithësi, ato janë fotokopjuar apo janë shtypur me letër të zakonshme dhe u mungojnë elementet e sigurisë. Më të ekspozuara ndaj falsifikimit vazhdojnë të jenë prerjet 200, 500 dhe 1000 lekë, emetime të vitit 1994 e rishtypje të vitit 1996 dhe veçanërisht këtë vit, prerjet 200 e 1000 lekë, emetim i ri i vitit 1996.

Sa i takon kartëmonedhave të huaja të falsifikuara, kryesisht lireta italiane, dhrahmi greke, marka gjermane dhe dollarë amerikanë, sasia e tyre, krahasuar me disa vite më parë, është e pakonsiderueshme, kjo edhe për faktin e futjes në qarkullim të monedhës europiane *euro*.

VI.3. NDRYSHIMET NË LIGJIN E BANKËS SË SHQIPËRISË.

Banka e Shqipërisë, si banka qendrore e Republikës së Shqipërisë ushtron aktivitetin e saj në bazë dhe për zbatim të ligjit nr.8269, datë 23.12.1997 “Për Bankën e Shqipërisë”. Duke parë ligjin në tërësinë e tij, vërehet që Banka e Shqipërisë gëzon pavarësi ligjore. Një hap i rëndësishëm në drejtim të forcimit të kësaj pavarësie ishte përcaktimi i qartë dhe pa ekuivoke në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë (neni 161), miratuar me ligjin nr. 8417, datë 21.10.1998, i elementeve të tilla që shprehin në mënyrë të drejtpërdrejtë ekskluzivitetin e Bankës së Shqipërisë në:

- Nxjerrjen dhe qarkullimin e monedhës shqiptare - Lek.
- Zbatimin e pavarur të politikës monetare.
- Mbajtjen dhe administrimin e rezervave valutore të Republikës së Shqipërisë.

Përveç sanksionimeve ligjore të bëra në Kushtetutë, një hap i rëndësishëm me synimin drejt rritjes së pavarësisë së bankës qendrore, ishte dhe miratimi nga Kuvendi i Shqipërisë³³ i disa shtesave dhe ndryshimeve në ligjin “Për Bankën e Shqipërisë”. Fushat ku ndryshohet apo saktësohet ligji kanë të bëjnë me:

³³ Ligji nr. 8893, datë 14.05.2002 “Për disa shtesa e ndryshime në ligjin nr.8269, datë 23.12.1997 “Për Bankën e Shqipërisë”” ndryshuar me ligjin nr.8384, datë 29.07.1998.

- Saktësimin e të drejtës së Bankës së Shqipërisë që të zbatojë politikën monetare të Shtetit Shqiptar në mënyrë të pavarur. Ndryshimi i bërë thekson karakterin e pavarësisë së politikës monetare.

- Dhënien e së drejtës Bankës së Shqipërisë që të përdorë në mënyrë të pavarur mjetet (instrumentet) e politikës monetare. Në këtë mënyrë theksohet pavarësia në zbatimin e politikës monetare.

- Zgjedhjen dhe emërimin e Guvernatorit të Bankës së Shqipërisë. Në nenin e shfuqizuar Guvernatori propozohej nga Kryetari i Këshillit të Ministrave dhe emërohej nga Presidenti. Me ligjin e ri Guvernatori propozohet nga Presidenti i Republikës dhe zgjidhet nga Kuvendi i Shqipërisë. Ky ndryshim i zgjedhjes së Guvernatorit nga Kuvendi bëhet në përputhje edhe me raportet institucionale të Bankës së Shqipërisë me Kuvendin të përcaktuara në ligjin “Për Bankën e Shqipërisë”.

- Shmangien e konfliktit të interesit të pozicionit të anëtarit të Këshillit Mbikëqyrës. Me shtesën e bërë në ligj, përcaktohet papajtueshmëria e funksionit të anëtarit të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë me atë të punonjësit, të administratorit dhe të aksionerit me pjesëmarrje ndikuese në bankën e nivelit të dytë ose në subjektet që licencohen nga Banka e Shqipërisë. Qëllimi i kësaj shtese është i lidhur me shmangien e konfliktit që mund të krijohet midis pjesëmarrjes së anëtarit të Këshillit Mbikëqyrës nëpër banka apo subjekte që licencohen nga Banka e Shqipërisë, dhe vetë pozicionit që ai ka në Bankën e Shqipërisë. Kjo sepse në bazë të ligjit “Për Bankën e Shqipërisë”,³⁴ Këshilli Mbikëqyrës merr vendime që janë të lidhura direkt me interesat e atyre subjekteve që kryejnë veprimtari bankare dhe financiare në bazë të ligjit “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, vendime që fillojnë që nga marrja e licencës, nga miratimi i akteve rregullative të mbikëqyrjes dhe deri tek revokimi i licencës.

- Ndryshimin përkatës që lidhet me autoritetin që i jepet Bankës së Shqipërisë për të mbajtur dhe për të administruar jo vetëm rezervën e saj valutore (siç ishte dispozita e shfuqizuar), por të gjithë rezervën valutore të Republikës së Shqipërisë.

VI.4. ZHVILLIMET NË FUNKSIONIN E KONTROLLIT TË BRENDSHËM.

Funksioni i kontrollit të brendshëm të Bankës së Shqipërisë ushtrohet në zbatim të kërkesave ligjore, më konkretisht të nenit 54 të ligjit “Për Bankën e Shqipërisë”. Në të gjitha kontrollet e ushtruara gjatë vitit 2002 janë përmirësuar dokumentet paraprake të kontrollit, duke përcaktuar procedurat dhe hapat e zhvillimit të kontrolleve, duke kontrolluar e pasuruar dokumentet e paraqitjes së sistemeve të kontrollit të brendshëm ekzistues, duke bërë krahasimet dhe duke evidentuar ndryshimet që ka pësuar vlerësimi i rrezikut të kontrollit, duke hartuar për këtë edhe një histori të vlerësimit të rrezikut, për çdo funksion të bankës.

³⁴ Shiko nenin 43 gërma “c” dhe gërma “e” të ligjit nr.8269, datë 23.12.1997 “Për Bankën e Shqipërisë”.

Gjatë vitit 2002 është realizuar një numër total prej 45 kontrollesh, me një mesatare mujore prej 3,8 kontrollesh në muaj. Prej tyre 37 kontrolle kanë qenë të programuara në planin vjetor të punës së departamentit dhe vetëm 4 janë procedura të realizuara me sugjerim të administratorëve të bankës, që kryesisht kanë të bëjnë me kontrolle të specializuara me temë të veçantë. Nga ana e Departamentit të Kontrollit, sipas një programi shtesë u realizuan edhe 3 kontrolle të kërkuara nga Departamenti i Thesarit në FMN. Ndërkaq, në këtë numër nuk përfshihen informacione të përgatitura për rakordime të llogarive të veçanta, ato të përgatitura për kontrollin e pasqyrave financiare, për realizimin e programeve të Këshillit Mbikëqyrës, si edhe verifikime të kryera për gjendje fizike të vlerave monetare.

Në vitin 2002, është realizuar raportimi në Këshillin Mbikëqyrës i rezultateve të kontrolleve, për çdo tremujor, në ndryshim nga raportimet vjetore të realizuara në periudhat e mëparshme.

Në kontrollet e ushtruara, krahas mospërputhjeve të konstatuara e rekomandimeve përkatëse për to janë dhënë mendime për plotësime ose për përmirësime të rregulloreve, të manualeve të punës e të procedurave të ndjekura. Të gjitha rekomandimet e dhëna kanë pasur synim zbatimin korrekt të ligjit, të akteve nënligjore, të vendimeve të Këshillit Mbikëqyrës dhe të rregullave të tjera të vendosura. Këtu është për t'u theksuar se nga kontrollet e ushtruara, në veprimtarinë e Bankës së Shqipërisë nuk janë vënë re shkelje të akteve ligjore. Për shkelje të rregullave të vendosura, gjatë kontrolleve të ushtruara në vitin 2002 janë propozuar edhe masa disiplinore si dhe për një rast me dëm ekonomik është nxjerrë aktzhdëmtimi përkatës.

VI.5. INTEGRIMI DHE BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR.

VI.5.1. PROCESI I INTEGRIMIT NË Bashkimin Europian.

Viti 2002 ishte një vit i rëndësishëm për Shqipërinë në kuadrin e përpjekjeve për fillimin e bisedimeve për nënshkrimin e Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit me Bashkimin Europian (BE). Pas sugjerimit të delegacionit të Bashkimit Europian për fillimin e një procesi studimi e vlerësimi të hollësishëm sektorial, në raportin e Komisionit Europian të prillit 2002 u identifikuan problemet e masat lidhur me zhvillimet e ndryshme sektoriale të vendit, në bazë të një matrice të hartuar për ndjekjen e detyrave dhe ecurinë e realizimeve nga çdo institucion.

Box 16: PROCESI I STABILIZIM-ASOCIIMIT PËR EUROPËN JUGLINDORE – pjesë nga Raporti Vjetor i Komisionit Europian, prill 2002.

Procesi i Stabilizim-Asocimit, si një angazhim afatgjatë në rajonin e Ballkanit Perëndimor, kombinon marrëdhënie kontraktuale (Marrëveshjet e Stabilizim Asocimit) dhe një program asistence (CARDS), i cili ndihmon çdo vend për të përparuar me ritmin e tij drejt kërkesave për anëtarësimin në Bashkimin Europian. Marrëveshjet e Stabilizim Asocimit (MSA) janë marrëveshje të detyrueshme ligjore ndërkombëtare. Ato mbështeten plotësisht në marrëveshjet e Europës me vendet kandidatë dhe në eksperiencën e procesit të rritjes së bashkësisë europiane. Ato janë ambicioze, kërkuese dhe kanë si bazë parimet udhëheqëse që përcaktojnë anëtarësimin në Bashkimin Europian. MSA kërkojnë respektimin e parimeve demokratike, të të drejtave të njeriut dhe zbatimin e ligjit; ato parashikojnë krijimin e një zone të lirë tregtie me Bashkimin Europian; ato vendosin rregulla dhe detyrime në fusha si konkurrenca dhe ndihma e shtetit, pronësia intelektuale dhe krijimi i ndërmarrjeve, gjë që i lejon ekonomitë e rajonit të fillojnë integrimin me Bashkimin Europian.

Në muajin qershor, Këshilli i Çështjeve të Përgjithshme të Bashkimit Europian theksoi se, Këshilli Europian e konsideron Shqipërinë si një kandidat të mundshëm për anëtarësim në Bashkimin Europian, ndërkohë që në 21 tetor u miratua në Bruksel projektmandati për Marrëveshjen e Stabilizim-Asocimit me Shqipërinë. Ky i hap rrugën fillimit të bisedimeve për nënshkrimin e marrëveshjes dhe është një shans që i jepet Shqipërisë, krahas vendeve të tjera të Ballkanit Perëndimor për të treguar mundësitë dhe aftësitë e partneritetit me vendet e Bashkimit Europian.

Problemet e shtruar për zgjidhje dhe përparimet e shënuara nga institucionet në sektorë të ndryshëm, i nënshtrohen një procesi raportimi me bazë mujore. Në këtë kuadër, Banka e Shqipërisë, si banka qendrore e vendit, gjatë vitit 2002 ka dhënë kontributin e saj jo vetëm në hartimin e politikës monetare për të realizuar objektivin e saj kryesor të stabilitetit të çmimeve, por edhe në përpjekjet për forcimin e mbikëqyrjes bankare nëpërmjet zhvillimit afatmesëm të Departamentit të Mbikëqyrjes me mbështetjen e organizmave ndërkombëtarë, miratimit të ligjit dhe më vonë krijimit të Agjencisë së Sigurimit të Depozitave, konsolidimit dhe rritjes së sistemit bankar dhe të atij financiar jobankar, rritjes së transparencës së aktivitetit të saj, përmirësimit të sistemit të pagesave etj..

Ndërkohë, duke vlerësuar kërkesat e Bashkimit Europian për integrimin financiar, u kërkua një bashkëpunim më i ngushtë me një nga vendet anëtare të komunitetit, gjë e cila u realizua nëpërmjet Zyrës së Kooperimit Teknik me Gjermaninë (GTZ). Për këtë u vendosën lidhje bashkëpunimi me Bankën Qendrore të Gjermanisë dhe me Bankën Qendrore Europiane dhe projektet e ndryshme do të koordinohen nga një grup 'ad hoc' drejtuesish në Bankën e Shqipërisë, që është krijuar për Europën.

Me krijimin e grupit që mori emrin "Europa" u rrit rëndësia e kooperimit me vendet europiane, duke caktuar edhe një koordinator që realizon lidhjet dhe kontaktet e Bankës së Shqipërisë për projektet europiane dhe ndjek prezantimin e saj në grupin e bisedimeve për nënshkrimin e marrëveshjes së Stabilizim Asocimit me Bashkimin Europian. Synimi i Bankës së Shqipërisë është që të orientohet nga modeli i Bankës Qendrore Europiane. Për këtë u

vendosën ura lidhjeje me Bankën Qendrore Europiane dhe me Bankën Qendrore të Gjermanisë.

Integrimi europian është i rëndësishëm kur kuptohet dhe njihet ajo që synohet. Kjo vlen për Bankën e Shqipërisë dhe për publikun shqiptar. Për këtë, me propozimin e grupit “Europa” u vendos të hapej një dhomë për Europën në Bankën e Shqipërisë, e cila të përmbajë infomacione, të dhëna ekonomike, financiare, lidhje me faqe interneti, aktivitete të ndryshme dhe, në kuadër të transparencës së përgjithshme të aktivitetit të saj, të jetë e vizitueshme nga publiku.

VI.5.2. MARRËDHËNIET ME FONDIN MONETAR NDËRKOMBËTAR.

Bashkëpunimi me Fondin Monetar Ndërkombëtar njohu, gjatë vitit 2002, zhvillime e intensifikime të mëtejshme në drejtim të këmbimit të informacionit e mbështetjes së ofruar nga FMN.

Në cilësinë e agjentit fiskal të Republikës së Shqipërisë, Banka e Shqipërisë trajton të gjitha operacionet financiare me Fondin Monetar Ndërkombëtar. Ajo mban në librat e saj llogaritë e Fondit dhe kryen rregullisht e në kohë shërbimin e shlyerjes së detyrimeve të Republikës së Shqipërisë, që rrjedhin nga marrëveshjet me të: dy Marrëveshje Huaje për Rritjen Ekonomike dhe Zhvillimin Social (PRGF) dhe Huaja e Ndhmës Emergjente Post-Konfliktit (EPCA).

Viti 2002 shënoi një hap tjetër të rëndësishëm në marrëdhëniet e Shqipërisë me Fondin Monetar. Në vijim të konsultimeve të fundvitit paraardhës me misionin e Departamentit për Çështjet Europiane, Bordi Ekzekutiv i Fondit Monetar Ndërkombëtar miratoi një marrëveshje të re huaje trevjeçare (2002-2004) për Rritjen Ekonomike dhe Zhvillimin Social (PRGF) në shumën totale prej 28,000,000 sdr. Transhi i parë prej 4,000,000 sdr u lëvrua më 28.06.2002.

Në kuadër të asistencës teknike që Fondi Monetar Ndërkombëtar ofron për vendet anëtare dhe me kërkesë të Bankës së Shqipërisë, Departamenti i Çështjeve Monetare dhe Këmbimit, asistoi gjatë vitit 2002 disa departamente të Bankës së Shqipërisë në çështje të ndryshme që kanë të bëjnë me mbikëqyrjen bankare e politikën monetare.

Nga ana tjetër, kanë vijuar edhe kontaktet me Departamentin e Thesarit të Fondit Monetar, veprimtaria e të cilit synon në vlerësimin e sigurisë së bankave qendrore dhe të rrezikut.

VI.5.3. MARRËDHËNIET ME GRUPIN E BANKËS BOTËRORE.

Shqipëria është anëtarësuar në Grupin e Bankës Botërore në tetor të vitit 1991. Që nga ajo kohë Banka Botërore ka qenë e përfshirë aktivisht në hartimin dhe në zbatimin e programit të reformës në Shqipëri nëpërmjet politikave të këshillimit, të mbështetjes financiare e asistencës teknike në sektorë të ndryshëm.

Në këtë kuadër, kontaktet kanë vazhduar edhe këtë vit, nëpërmjet misionëve, me Bankën Botërore nga e cila Banka e Shqipërisë ka siguruar mbështetjen dhe asistencën teknike në lidhje me ndjekjen e planit të zhvillimit afatmesëm e afatgjatë të mbikëqyrjes bankare. Ky projekt do të shtrihet edhe vitin e ardhshëm në drejtim të ndjekjes dhe të trajtimit të çështjeve teknike të projekteve të RTGS, të sistemit kontabël dhe të ngritjes së Zyrës së Informacionit të Kredive. Veç kësaj, për tre projektet e fundit dhe për projektin e sistemit të automatizimit të kleringut, Banka Botërore ka ofruar mbështetjen e vet financiare në lidhje me konsulencën, me zbatimin dhe me përgatitjen e specifikimeve tekniko-funksionale.

Me Korporatën Financiare Ndërkombëtare (IFC), Banka e Shqipërisë mban lidhje të rregullta nëpërmjet takimeve, tryezave të rrumbullakta e letërkëmbimeve për çështje të rëndësishme, siç janë privatizimi i Bankës së Kursimeve etj..

VI.5.4. MARRËDHËNIET NDËRRAJONALE.

Gjatë vitit 2002, marrëdhëniet e Bankës së Shqipërisë me bankat simotra njohën zhvillime e intensifikime të mëtejshme në drejtim të institucionalizimit të marrëdhënieve dhe të hedhjes së hapave konkretë.

Kështu, në muajin prill, u nënshkruan në Prishtinë Marrëveshja Kuadër si dhe Memorandumi i Mirëkuptimit në fushën e mbikëqyrjes bankare midis Bankës së Shqipërisë dhe Autoritetit për Banka dhe Pagesa të Kosovës. Marrëveshjet parashikojnë shkëmbim të rregullt informacioni mbi zhvillimet në sistemet bankare dhe në tregjet financiare përkatëse, mbi zbatimin e politikës monetare, të mbikëqyrjes bankare, mbi administrimin e rezervës valutore etj.. Nëpërmjet tyre nxitet zgjerimi i kontakteve midis bankave tregtare në të dyja drejtimet si dhe i ofrimit të asistencës teknike nga ana e Bankës së Shqipërisë në fushat e analizave dhe të statistikës, të pagesave me jashtë, të funksionimit të *clearing-house*, të tregut financiar e të letrave me vlerë etj., në përputhje me standardet europiane e ndërkombëtare.

Nga ana tjetër, bashkëpunimi në kuadër të Memorandumeve të Mirëkuptimit në fushën e mbikëqyrjes bankare, të nënshkruara tashmë me Bankën e Greqisë dhe me Autoritetin e Mbikëqyrjes Bankare të Turqisë, u konkretizua përkatësisht me zhvillime inspektimesh të përbashkëta të disa bankave greke që operojnë në Shqipëri e organizime tryezash pune dhe marrje përvoje në fusha të tilla si: likuidimi apo marrja në kujdestari.

Viti 2002 mund të përmendet për një ecuri të kënaqshme të marrëdhënieve me bankat qendrore jo vetëm në rrafshin rajonal, por dhe në atë ndërrajonal, në fushën e bashkëpunimit teknik e trainimeve, të këmbimit të informacionit e thithjes së përvojës më të spikatur. Gjatë këtij viti, janë përfituar trainime nga vendet e G-10, të cilat përbëjnë dhe pjesën më të madhe të donatorëve të Bankës së Shqipërisë si: Banka Federale e Gjermanisë, Banka e Francës, Banka e Anglisë, Banka e Italisë, Banka e Rezervës Federale të Nju Jorkut si dhe nga vende të tjera si: Austria, Zvicra, Turqia, Sllovenia, Çekia dhe nga institutet e trainimit të institucioneve ndërkombëtare: Fondi Monetar Ndërkombëtar, Grupi i Bankës Botërore, Banka e Rregullimeve Ndërkombëtare.

VI.5.5. MARRËDHËNIET ME BANKAT E HUAJA TREGTARE.

Në përputhje me politikën “Mbi mënyrën e administrimit të rezervës valutore” miratuar me vendim të Këshillit Mbikëqyrës, organit drejtues të Bankës së Shqipërisë, nga Banka e Shqipërisë ndiqet një politikë e kujdesshme në drejtim të përzgjedhjes së bankave partnere, duke vendosur kritere të forta përzgjedhëse për investimin e rezervës valutore. Vendimmarrja dhe miratimi i bankave të reja partnere janë procese që realizohen nëpërmjet Komitetit të Investimit. Kështu, nga Banka e Shqipërisë, në kuadrin e përpjekjeve për diversifikimin e portofolit të investimit të rezervës valutore për vitin 2002, krahas përpjekjeve për shtimin e instrumenteve në të cilat investohet, janë shtuar përpjekjet për zgjerimin e institucioneve partnere, qofshin këto në nivel bankash qendrore apo bankash tregtare.

Përpjekjet për vendosjen e marrëdhënieve e reja janë përqendruar në hapjen e llogarive për tregtimin e letrave me vlerë dhe ruajtjen e tyre, ndërkohë që për mbajtjen e depozitave janë preferuar bankat korrespondente me të cilat kemi pasur marrëdhënie historike.

Në këtë kuadër, preferencat e përzgjedhjes së bankave të reja partnere, ashtu sikurse edhe më parë, duke patur parasysh kthimet nga investimi, sigurinë që ato ofrojnë dhe përshtatshmërinë gjeografike, kanë qenë bankat në Europë dhe në Shtetet e Bashkuara të Amerikës, dhe kryesisht ato me qendër në qytete të rëndësishme të botës financiare si në Berlin, Londër, Zyrih, Milano, Nju Jork. Këto banka janë në krye të listave të renditjes së agjencive të klasifikimit të kreditit.

VI.6. PLANI AFATMESËM I ZHVILLIMIT TË BANKËS SË SHQIPËRISË.

Në vitin 1999, Banka e Shqipërisë përpunoi dhe bëri publik, për herë të parë, dokumentin e titulluar “Strategjia e zhvillimit të Bankës së Shqipërisë në afatin e mesëm”. Ky dokument u përgatit me qëllim që të përcaktoheshin objektivat afatshkurtër dhe afatmesëm për zhvillimin e Bankës së Shqipërisë; të përcaktoheshin afatet kohore për të realizuar këta objektiva si dhe për të përcaktuar prioritetet në zhvillimin e institucionit. Në përgjithësi, vlerësohet se

Banka e Shqipërisë arriti të përmbushë objektivat afatmesëm të përcaktuar për periudhën 1999-2002. Kjo i ka krijuar bazën për të konsoliduar më tej arritjet e saj dhe për të përcaktuar objektiva edhe më ambiciozë.

Plani i zhvillimit për Bankën e Shqipërisë për periudhën 2003-2005 synon të ofrojë një plan veprimi të harmonizuar për të siguruar përmirësimin e punës në të gjitha drejtimet. Prioritetet më kryesore për këtë institucion në periudhën afatmesme janë:

Përgatitja për regjimin e ri të politikës monetare. Kjo nënkupton forcimin e aftësive analizuuese dhe parashikuuese, të cilat do të ndihmojnë në përcaktimin e objektivave realistë të politikës monetare, në marrjen e vendimeve të duhura dhe në kohën e duhur. Ky aspekt do të mbështetet nga përmirësimi i sistemeve të grumbullimit, të përpunimit dhe të shpërndarjes së të dhënave.

Forcimi dhe zhvillimi i aftësive mbikëqyrëse. Rëndësia e zhvillimit të këtij funksioni rritet në kushtet kur po shtohet numri i operatorëve në treg, po forcohet konkurrenca midis tyre, po rritet roli i sistemit bankar në ekonominë e vendit si dhe po zhvillohen produkte të reja e po zgjerohet aktiviteti.

Rritja e përgjegjshmërisë institucionale dhe e transparencës për aktivitetin e saj. Këto dy elemente do të sigurojnë jo vetëm zbatimin e detyrave ligjore të Bankës së Shqipërisë, por edhe rritjen e cilësisë në zbatimin e këtyre detyrave si dhe do të mbështesin Bankën e Shqipërisë në përpjekjet e saj për të forcuar pavarësinë reale.

Zhvillimi i burimeve njerëzore dhe krijimi i kushteve të përshtatshme të punës. Këto dy elemente vlerësohen të nevojshme për të siguruar përmbushjen e objektivave afatmesëm të përcaktuar në planin e zhvillimit.